

A be nem jelentett munkavégzés elleni európai Platform

Tematikus konferencia: „Kockázatértékelés a hatékonyabb ellenőrzés érdekében”

Madrid, Spanyolország, 2018. június 14.-15.

A tematikus konferencia célja az volt, hogy lehetőséget biztosítson a Platform tagjainak arra, hogy fejlesszék ismereteiket és tudatosságukat a be nem jelentett munkavégzés előrejelzésére, megelőzésére és felderítésére irányuló stratégiák kidolgozásának és a kockázatértékelési rendszerek kiépítésének fontosságáról. A konferencia lehetőséget teremtett a résztvevőknek a bevált gyakorlatok cseréjére, és annak megállapítására, hogy jelenleg mi, illetve mi lehetne a legmegfelelőbb mutató és sikeres megközelítés a kockázatértékelésre. A munkaértekezlet emellett a hatékony kockázatértékelési rendszerek kifejlesztése érdekében legyőzendő kihívásokat is feltárta.

Főbb megállapítások:

- A kockázatértékelési modell hasznos, mert elfogulatlanul emeli ki a legkockázatosabb eseteket. A kockázati modellek legalább jelzik, legjobb esetben pedig rangsorolják a kockázatos munkáltatókat és/vagy ágazatokat. Ez lehetővé teszi a kiemelt fontosságú esetek egyensúlyát a különböző ágazatokban objektív mutatók alapján.
- A kockázatértékelési rendszerek nem csak végrehajtási célra használandók, hanem a megelőzési tevékenységek célzását is irányíthatják. A kockázatértékelés eredményei befolyásolhatják egy hatóság stratégiáját és megközelítését, amely egyesítheti a tájékoztatást és az oktatást, a prevenciót és a végrehajtást. Így a kockázatértékelés segíthet az országoknak megtervezni a be nem jelentett munkavégzés elleni stratégiájukat.
- Spanyolországban például a kockázatértékelési megközelítés segíti a problémás esetek azonosítását az ellenőrzések és a megelőzés érdekében. Végeztek egy szélesebb körű, sokkal nagyobb számú vállalkozásra kiterjedő megelőzési kampányt, amelyben 14 000 vállalatnak küldtek levelet, amikor a hatóságok észrevették az esetleges jogsértés kockázati tényezőit (pl. minden vagy a legtöbb munkavállaló részmunkaidős foglalkoztatásra állt át). Ennek eredményeképp a megszólított vállalatok 15%-amódosította a bejelentéseit.
- A résztvevő tagállamok megosztották a használt mutatókat: néhány mutató gyakori a tagállamok között (pl. magas forgalom alacsony alkalmazotti létszám mellett; korábbi büntetések/bírságok), néhány azonban kevésbé gyakori és kifinomultabb (pl. alacsony bérek, de nagy ellátási/szállási/szállítási költségek; a személyzet hirtelen egyéni vállalkozóvá való átalakulása, miközben ugyanazon kifizetőnél dolgozik, stb.), néhány pedig kifejezetten ágazatspecifikus. A jelenleg használt mutatók inkább egyszerűbbek, mint összetettek.
- A használt mutatók magukban foglalják, de nem kizárólagosan: magas forgalom alacsony alkalmazotti létszám mellett, a munkavállalók nagy hányada részmunkaidőben dolgozik, a rövid távú szerződések száma, a kölcsönzött ideiglenes munkavállalók száma, egy nagyszabású építkezésen sok alvállalkozó és mellettük csak néhány fő munkavállaló alkalmazásban, visszaeső jogsértők, munkatársak magas forgalma, stb.
- A kockázatértékelési rendszeren belül meg kell határozni a bemeneti referenciaértékeket és

a kimeneti referenciaértékeket annak érdekében, hogy kimutassuk, hogy a kockázatértékelési rendszer használata sokkal hatékonyabb, mint ha nem használnánk azt. Kulcsfontosságú mutatóként például meghatározható a munkaviszonyok bejelentése, ami után minden tagállam eldöntheti, hogy melyik referenciaértékkal hasonlítja össze (ez lehet például a véletlenszerű ellenőrzések megtérülése vagy az évenkénti fejlesztések).

- A kimeneti referenciaértékeket illetően a jogsértések száma nem mindig a legmegfelelőbb viszonyítási alap. A nagyobb kihívást jelentő, de jelentősebb esetek jobb referenciaértéket jelenthetnek. Például az Egyesült Királyságban megvizsgált esetek kitűzött és megvalósított mennyisége. Egy másik célra jó példa lehet annak mérése, hogy egy ellenőrzési kampány vagy éves program eredményeként mennyivel nő a hatóságokhoz hivatalosan bejelentett munkavállalók száma (egy előre meghatározott időtartam alatt).

FŐ EREDMÉNYEK

- Valamennyi tagország hatósága számára fontos, hogy meghatározza a stratégiai célkitűzéseit és fő teljesítménymutatóit (KPI). A következő lépés az ezen célkitűzéseket szolgáló kockázatértékelési rendszer és a fő mutatók megtervezése, majd annak eldöntése, hogy az egyes mutatókat milyen referenciaértékkel fogjuk összehasonlítani. Például egy hatóság meghatározhatja fő mutatóként a munkaügyi kapcsolatok formalizálását, majd eldöntheti, hogy melyik referenciaértéket fogja alkalmazni. Ez lehet a véletlenszerű ellenőrzések megtérülése vagy az évenkénti fejlesztések. Hasznos eldönteni, hogy mi lesz a bemeneti (pl. ellenőrzések száma) és kimeneti (pl. jogsértések száma) referenciaérték.
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) ötféle beavatkozást nevezett meg, amelyeket a kockázatértékelés szolgálhat: tájékoztatás és oktatás, megelőzés, végrehajtás, politikai (jogszabályváltozás) és rendszerszintű (különböző szereplők összehozása a közös munkára) beavatkozások.
- Általánosságban elmondható, hogy hasznos lehet a bevételek helyett a társadalmi és munkaerőpiaci hatásokra összpontosítani (a be nem jelentett munkavégzés bejelentetté alakítása).

A munkaértekezlet megbeszélései segítettek meghatározni a kockázatértékelés néhány alapvető építőelemét, beleértve a következőket:

- A legfelsőbb szintű vezetés magasszintű politikai elköteleződése és támogatása.
- Idő és források: megfelelő technológiai, humán (megfelelő hozzáértés) és pénzügyi források.
- Megfelelő jogszabályi környezet (adatok megosztásának ösztönzése, valamennyi kivizsgálandó panaszra vonatkozó kizáró szabályozás, stb.).
- Partnerség: partnerségekre és szinergiákra kell törekedni más ügynökségekkel, amelyeknek ugyanaz a célja, valamint a szociális partnerekkel (pl. együttműködési megállapodások révén).
- Tapasztalatok és visszajelzések a helyszíni ellenőroktől.
- A különböző nemzeti és nemzetközi szervek által működtetett adatbázisokhoz és nyilvántartásokhoz való hozzáférés.
- Interoperabilitás – adatbázisok közti kompatibilitás, cégek/munkavállalók közös azonosítása (HÉA/nyilvántartási számok/azonosítószámok).
- Folyamatismeretek: szükség van arra, hogy tudd, mi is folyik nálad a jelenleg végzett tevékenység kritikai elemzése révén. Megoldást jelenthet a meglévő rendszerek újratervezése, ha az erőforrások újbóli elosztására, a folyamatok újratervezésére vagy a statisztikai rendszer átállítására van szükség, vagy új hangsúly szükséges a releváns ágazatok számára.
- Felismerni, hogy mit lehetséges megosztani és mit nem más intézményekkel az adatok vonatkozásában: különbség van aközött, hogy együtt kell dolgozni más ügynökségekkel vagy elegendő csupán az információt megosztani. Az integrált rendszerekre nem mindig van szükség, bizonyos információk felhasználása vagy más rendszerekből történő kinyerése ugyanolyan hasznos lehet.
- A beavatkozások hatásának azonosítása az eredmények minőségének nyomon követésével és a rendszerelemzés segítségével, valamint a rendszer szükség szerinti kiigazítása a folyamat utolsó, de szükséges lépése.

A munkaértekezlet utólagos feladata az lesz, hogy meghatározzuk a kockázatértékelés folyamatát; azt, hová illeszkednek a kockázatértékelési rendszerek a munkaügyi hatóságok munkafolyamatán belül; és hogy az eredmények miként járulhatnak hozzá az ellenőrzések és a megelőző kampányok azonosításához, stb.

További információ: A kockázatértékelési rendszerek kitalálásában, tervezésében, megvalósításában, nyomon követésében és fejlesztésében konkrét útmutatást nyújtó oktatási forrásanyag és egy gyakorló szakemberek számára szóló eszközkészlet az év végén készül el. A konferencia egy tanulási folyamat része, amelyet egy utólagos látogatás követ majd az egyik részt vevő országba. A konferencia dokumentumai és prezentációi feltöltésre kerülnek a Platform együttműködési munkaterületére.